

BIBLIOGRAFIA ZAŁĄCZNIKOWA – zasady sporządzania opisów bibliograficznych – przewodnik dla uczniów.

Opracowanie: Ewa Smólska

Bibliografia załącznikowa (kryptobibliografia) – to spis dokumentów (książek, czasopism, artykułów, dokumentów elektronicznych) wykorzystywanych przez autora przy pisaniu pracy np. maturalnej, pisemnej prezentacji czy artykułu.

Bibliografia załącznikowa obejmuje:

1. **Bibliografię podmiotową** (literatura podmiotu) – wszystkie dokumenty poddawane analizie. Mogą to być dzieła literackie, dzieła sztuki, dzieła muzyczne, fotografie, plakaty, filmy etc.
2. **Bibliografię przedmiotową** (literatura przedmiotu) – pozycje krytycznoliterackie, które posłużyły do opracowania tematu.

**Zasady sporządzania opisów bibliograficznych są
znormalizowane**

Określa je norma :

PN – ISO 690 z października 2012 r.

(dla książek, czasopism i dokumentów elektronicznych)

Przypis bibliograficzny powinien zawierać dane o dokumencie służące do jego identyfikacji. Dane te przejmuje się zazwyczaj de visu, mając kontakt wzrokowy z opisywanym dokumentem

(książką, czasopismem, kasetą magnetofonową). Dane o dokumencie pobieramy z karty tytułowej, verso karty tytułowej, ze stopki wydawniczej na końcu książki, z opakowań i druków towarzyszących lub z ekranu w przypadku dokumentów elektronicznych.

Przywołujemy tylko te dokumenty, które czytaliśmy.

Czasami wykorzystujemy cytat przywołany przez inne źródła :

Cyt. [za]

Nie wolno podawać informacji, które nie są dostępne w wykorzystywanym źródle informacji !!!

- 1. Podstawową zasadą sporządzania opisu bibliograficznego jest konsekwencja i spójność.**
- 2. Elementy obowiązkowe przypisu bibliograficznego należy opracować konsekwentnie w taki sam sposób !**
- 3. Elementy obowiązkowe wyraźnie rozdzielamy (pauzą lub wybranym znakiem interpunkcyjnym).**
- 4. Opisy bibliograficzne porządkujemy alfabetycznie.**
- 5. Opis może zawierać elementy fakultatywne, związane z większym stopniem szczegółowości lub przybrać formę skróconą.**
- 6. Tytuł dokumentu, który przywołujemy możemy wyróżnić inną czcionką np. kursywą (nie stosujemy cudzysłowu).**

7. Norma nie precyzuje znaków interpunkcyjnych !!! (należy jedynie stosować je konsekwentnie).

Przecinek :

Murakami, Haruki, *Norwegian Wood*, Wyd. 3, Warszawa: Muza SA, 2007,

ISBN 978-83-7495-161-6.

Kropka :

Murakami, Haruki. *Norwegian Wood*. Wyd. 3. Warszawa: Muza SA, 2007.

ISBN 978-83-7495-161-6.

OPIS SKRÓCONY :

Murakami, H., *Norwegian Wood*, Wyd. 3, Warszawa: Muza SA, 2007,

ISBN 978-83-74-95-161-6.

8. Norma przewiduje w opisie bibliograficznym skróty wyrazów typowych :

Wyb. (wybór)

Oprac. (opracowane)

Red. (redakcja, redaktor)

Tł. (tłumaczył)

Wyd. (wydał, wydane)

Przedm. (przedmówca, autor przedmowy)

Ilustr. (ilustrator)

Płyta (płyta gramofonowa)

Kas. dżw. (kasetą dźwiękowa)

Kas. wiz (wideokaseta)

Płyt. wiz. (video)

9. Norma przewiduje **skrótów długich tytułów jeżeli nie zmienia to ich sensu**. Ukryty fragment umieszczamy w [...].

10. Norma przewiduje **skrótów nazw wydawnictw** :

PWN – Wydawnictwo Naukowe PWN

Muza SA – Warszawskie Wydawnictwo Literackie Muza SA

- **opisy bibliograficzne** piszemy w **linii ciągłej**,
- nr **ISBN** nie przedzielamy na linijki (**nie przenosimy**),
- w opisie autora **pomijamy** informacje o jego stopniach naukowych i funkcjach (**mgr, prof., dr, doc., płk., ks.**),
- **informujemy** o zmianach w wydaniu np. **Popr., Uzupeł.**,
- **nazwy osobowe** (podajemy w formie, w jakiej występują w źródle),
- **drugorzędne elementy** podajemy zgodnie z praktyką danego języka:

Przykład 1 Falla, Manuel de, [Hiszpan]

Przykład 2 La Fontaine, Jean de, [Francuz]

Przykład 3 De La Mare, Walter, [Anglik]

Przykład 4 Kleist, Heinrich von, [Niemiec]

Elementy przypisów bibliograficznych

1. Odpowiedzialność główna (nazwa autora indywidualnego lub korporatywnego).

Wymieniamy wszystkich autorów, jeżeli jest ich nie więcej niż trzech.

W przypadku jeśli jest więcej niż trzech autorów to tytuł wymieniamy na pierwszym miejscu, następnie przywołujemy redaktora naukowego „Pod red.” i wymieniamy imię i nazwisko.

Jeżeli nie ma redaktora naukowego wymieniamy imię i nazwisko pierwszego autora i dodajemy skrót „i in.”.

2. Tytuł właściwy.

Jeżeli nasz dokument zawiera kilka tytułów, jako właściwy podajemy pierwszy. Jeżeli tytuł podany jest w kilku językach to podajemy go w języku głównej części dokumentu (w przypadku filmu w języku, w którym nagrany jest film). **Dopuszcza się skracanie tytułu, jeżeli nie narusza to istotnych informacji. Opuszczone treści zaznaczamy [...]**

3. Oznaczenie nośnika, postać dokumentu (jeżeli to konieczne).

4. Oznaczenie wydania (obowiązują cyfry arabskie).

5. Adres Wydawniczy – miejsce wydania: nazwa wydawcy, data wydania.

6. Numeracja jednostki (w wydawnictwie ciągłym).

7. Numer znormalizowany ISBN (obowiązuje od 1978 r.) dla książek i ISSN dla czasopism.

Opis bibliograficzny Książki

Książka jednotomowa

(Nazwisko. Tytuł. Oznaczenie wydania. Miejsce wydania: Wydawca, rok wydania.

Nr ISBN)

1.Kapuściński, Ryszard, *Cesarz*, Wyd. 23, Warszawa: Czytelnik, 2010,

ISBN 978-83-07-03230-6.

2.Kapuściński, R., *Cesarz*, Wyd. 23, Warszawa: Czytelnik, 2010,

ISBN 978-83-07-03230-6.

3.Konwicki, Tadeusz, *Wschody i zachody księżyca*, Wyd. 3 zmień., Warszawa: Interim, 1990, ISBN 83-85-083-06-5.

4.Eco, Umberto, *Zapiski na pudełku od zapalek*, Przeł. Adam Szymanowski, Warszawa: Historia i sztuka, 2005, ISBN 83-85468-31-5.

5.Eco U., *Zapiski na pudełku od zapalek*, Przeł. Adam Szymanowski, Warszawa: Historia i sztuka, 2005, ISBN 83-85468-31-5.

Książka wielotomowa

1. Prus, B., *Lalka*, Warszawa: PIW, 1953, T. 1-2.
2. Prus, Bolesław, *Lalka*, Warszawa: PIW, 1953, T. 1-2.

!!! (przed 1978 nie ma ISBN)

Opis fragmentu książki jednego autora – (opis fragmentu umieszczamy za opisem dokumentu macierzystego).

1. Fromm, Erich, *O sztuce miłości*, Przeł. Aleksander Bogdański, Wyd. 3, Warszawa: Sagittarius, 1994, Miłość jako rozwiązanie problemu ludzkiego istnienia, s. 18-41, ISBN 83-68456-20-8.
2. Michałowski, Piotr, *Powidok powietrza*, Szczecin: Wydawnictwo 13 Muz, 1994, Mgła, s.52, ISBN 83-45465-10-X.

Praca zbiorowa (więcej niż 3 autorów)

(Tytuł. Imię i nazwisko redaktora lub autora wyboru. Oznaczenie wydania.

Miejsce wydania: Wydawnictwo, rok wydania. ISBN)

1. Inny, inna, inne. *O inności w kulturze*, Pod red. Marii Janion i in.,
Warszawa: IBL PAN, 2004, ISBN 83- 89348-20-9.

Lub praca zbiorowa kilku 4 -5 autorów odpowiedzialnych – dopuszczalne warianty:

1. Salomon, Eldra Pearl i in., *Biologia*, Wyd. 3, Warszawa: Multico, 1996, ISBN 83-7073-090-6.
2. *Biologia*, Eldra Pearl Salomon i in., Wyd. 3, Warszawa: Multico, 1996, ISBN 83- 7073-090-6.

Opis artykułu w pracy zbiorowej (opis fragmentu umieszczamy przed opisem dokumentu macierzystego)

(Nazwisko i imię autora. Tytuł artykułu. W: Odpowiedzialność główna dokumentu macierzystego. Tytuł dokumentu macierzystego. Wydanie. Rok. Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego. Nr ISBN)

1. Witkowska, Alina, *Ja emigrant, czyli obcy*, W: Inny, inna, inne. O inności w kulturze, Pod red. Marii Janion i in., Warszawa: IBL PAN, 2004, s. 201-205, ISBN 83-78456-20-9.

Opis bibliograficzny Ksiąg Pisma Świętego

np. fragment z Księgi Koheleeta:

1. Koh 2,1, W: *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, Przeł. Władysław Borowski i in., Red. Kazimierz Dynarski, Poznań: Pallottinum, 1980, s.736, ISBN 83-78920-10-7.

Koh 2,1 : Księga Koheleeta rozdział 2 werset 1

Skróty Ksiąg: **ST**-Stary Testament, **Rdz**-Księga Rodzaju (Genesis), **Wj**-Księga Wyjścia, **Kpł**-Księga Kapłańska, **Lb**- Księga Liczb, **Pwt**-Księga Powtórzonego Prawa, **Joz**-Księga Jozuego, **Sdz**-Księga Sędziów, **Rt**-Księga Rut, **NT**-Nowy Testament, **Mt**-Ewangelia wg św. Mateusza, **Mk**-Ewangelia wg św. Marka, **Łk**-Ewangelia wg św. Łukasza, **J**-Ewangelia wg św. Jana, **Dz**- Dzieje Apostolskie, **Rz**-List św. Pawła do Rzymian, **1 Kor** – 1 List św. Pawła do Koryntian, **1 Sm**- 1 Księga Samuela, **1 Krl**- 1 Księga królewska, **2 Krl**- 2 Księga Królewska, **1 Krn**- 1 Księga Kronik, **2 Krn**- 2 Księga Kronik, **Ezd**- Księga Ezdrasza, **Neh**- Księga Nehemiasza, **Tb**- Księga Tobiasza, **Jdt**- Księga Judyty, **Est**- Księga Estery, **Jb**- Księga Joba (Hioba), **Ps**- Księga Psalmów, **Prz**- Księga przypowieści (Przysłów), **Ekl** (Koh)- Księga Ekleziastesa (Kohleleta), **Pnp**- Księga Pieśni nad Pieśniami, **Mdr**- Księga mądrości, **Syr**- Księga Mądrości Syracha (Eklezjastyka, Syracyclesa), **Iz**- Księga Izajasza, **Jer**- Księga Jeremiasza, **Lm**- Lamentacje (Treny), **Ba**- Księga Barucha, **Ez**- Księga Ezechiela, **Dn**- Księga Daniela, **Oz** – Księga Ozeasza, **Jl**- Księga Joela, **Am**- Księga Amosa, **Ab**- Księga Abdiasza, **Jon**- Księga Jonasza, **Mi**- Księga Micheasza, **Na**- Księga Nahuma, **Ha**- Księga Habakuka, **So**- Księga Sofoniasza, **Ag**- Księga Aggeusza, **Za**- Księga Zachariasza, **Ml**- Księga Malachiasza, **1 Mch** – 1 Księga Machabejska, **2 Mch**- 2 Księga Machabejska, **Ga**- List św. Pawła do Galatów, **Ef**- List św. Pawła do Efezjan, **Flp**- List św. Pawła do Filipian, **Kol**- List św. Pawła do Kolosan, **1 Tes**- List św. Pawła do Tesaloniczan, **2 Tes**- 2 List św. Pawła do Tesaloniczan, **1 Tm**- 1 List św. Pawła do Tymoteusza, **2 Tm**- 2 List św. Pawła do Tymoteusza, **Tt**- List św. Pawła do Tytusa, **Flm**- List św. Pawła do Filemona, **Hbr**- List do Hebrajczyków, **Jk**- List św. Jakuba, **1 P**- List św. Piotra, **1 J**- List św. Jana, **Jud**- List św. Judy, **Ap**- Apokalipsa, czyli Księga objawienia św. Jana

Opis artykułu z czasopisma

(Autor artykułu. Tytuł. Tytuł czasopisma, rok wydania, numer czasopisma, numery stronnic, numer znormalizowany)

1. Gronek, Barbara, *Rozbieranie do snu Grochowiaka: powrót Orfeusza*, Język Polski w Liceum, 2012/2013, nr 1, s. 25-41, ISSN 1642-8757.

2. Gronek, Barbara, *Rozbieranie do snu Grochowiaka: powrót Orfeusza*, Język Polski w Liceum, 2012/2013, **1**, 25-41, ISSN 1642-8757.

Opis recenzji

(Autor książki recenzowanej. Tytuł. Miejsce wydania. Nazwa Wydawcy. Rok wydania. Numer znormalizowany. Rec.: Autor recenzji. Tytuł recenzji. Tytuł czasopisma, rok, numer czasopisma, numer strony, numer znormalizowany)

1. Pilot, Marian, *Zawodna zabawka albo vin d'adieu*, Warszawa: Kuba, 2012, ISBN 979-83-929320-6-2, Rec.: Małgorzata Zduniak – Wiktorowicz, Mini literatura, Nowe Książki, 2012, nr 9, s. 9, ISSN 0137-8562.

Wywiad

(Nazwisko i imię udzielającego wywiadu. Tytuł artykułu. Rozmowę przepr. Imię i nazwisko przeprowadzającego wywiad. Tytuł czasopisma, rok wydania, numer czasopisma, strona, numer znormalizowany)

1. Pilot, Marian, *Garść piasku, dwa pelikany*, Rozmowę przepr. Jagoda Wierzejska, Nowe Książki, 2012, nr 9, s. 5, ISSN 0137-8562.

Strona Internetowa

(Nazwisko i Imię. Tytuł artykułu **[online]**. Miejsce publikacji:
Instytucja sprawcza, data publikacji [**dostęp data dostępu**].
Dostępny w: http: adres strony.)

1. Kapuściński, Ryszard, *Zawód – reporter* [online] [dostęp 23 lutego 2013], Dostępny w: [http: // www. Kapuściński.hg. pl/index.php](http://www.Kapuściński.hg.pl/index.php).
2. Skórka, Stanisław, *Wirtualna historia książki i bibliotek* [online],
Kraków: Akademia Pedagogiczna, IBiIN
[dostęp 16 lipca2013], Dostępny w: [http:// www. ap.kraków.pl/wnk](http://www.ap.kraków.pl/wnk).

E – book – internetowa wersja utworu
literackiego

Kochanowski, Jan, *Treny* [online] [dostęp 23 lutego 2007],
Dostępny w: [http:// monika. univ. gda.Pl/~literat/ Kochan/
index.htm](http://monika.univ.gda.pl/~literat/Kochan/index.htm).

Inne dokumenty elektroniczne

(dyski optyczne, kasety VHS, płyty CD, DVD, bazy danych programu komputerowego)

Opisy bibliograficzne tych dokumentów elektronicznych powinny zawierać: (Odpowiedzialność główna (autor). Tytuł [**typ nośnika**]. Wydanie. Miejsce wydania. Wydawca. Data wydania. **Data aktualizacji/nowelizacji**. **Data dostępu** - element konieczny dla dokumentów online. Numer znormalizowany)

Typ nośnika zapisujemy za pomocą określeń:

[online], [CD-ROM], [DVD], [taśma magnetyczna]

1. Kopaliński, Władysław, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych* [CD-ROM], Wersja 1.0.3.16, Łódź: Pro-media, 1998, ISBN 83-7231-731-3.

Dokument muzyczny

(Odpowiedzialność główna. Tytuł [Typ nośnika]. Wydanie. Miejsce wydania. Wydawca. Data wydania.)

Jako twórcę zaleca się podawać kompozytora, nawet jeżeli w równym stopniu wyróżniono autora tekstu czy libretta.

1. Beethoven, Ludwig van, Piano Concerto, 2&3 [CD], Berlin: Deutsche Grammophon, 2004.

Film

(Tytuł filmu [film]. Reż. Imię i Nazwisko reżysera. Miejsce produkcji: Nazwa producenta, rok produkcji. Nośnik np. 1 płyta DVD, 2 kasety VHS)

1. *Pan Tadeusz* [film], Reż. Andrzej Wajda, Warszawa: Vision Distribution Company, 1999, 1 płyta DVD.

Film pobrany z internetu

Pan Tadeusz [film], Reż. Andrzej Wajda [online], Warszawa:
Vision Distribution Company, 1999 [dostęp 22 listopada 2013],
Dostępny w: [http://www. hdplayer.pl](http://www.hdplayer.pl).

Opis bibliograficzny dokumentów ikonograficznych

(zaleca się przywołanie wszystkich osób odpowiedzialnych za materiał ilustracyjny z uwzględnieniem ich funkcji np. fotograf, malarz, rzeźbiarz)

Dokument ikonograficzny wydany jako część innego zasobu informacji:

1. Wyspiański, Stanisław, *Planty o świcie* [olej, 1894], W: Kozakowska Stefania, *Malarze młodej Polski*, Kraków: Wydawnictwo Ryszard Kluszczyński, 1995, s. 180-181, ISBN 83-89567-20-3.
2. Wały Chrobrego (Tarasy Hakena) w Szczecinie [fotografia], W: Łopuch, Wojciech, *Sztuka na Pomorzu*, Jan Surudo, fotograf, Szczecin: Książnica Pomorska, 2002, ISBN 83-98765-78-8.

Dokumenty ikonograficzne samoistne:

(jeżeli istnieje ograniczona liczba kopii danego dokumentu zaleca się podać „ W:” przed nazwą miejsca przechowywania i nazwą repozytorium, w którym znajduje się cytowany dokument oraz sygnaturę(numer inwentarzowy) , którym jest oznaczony w danym repozytorium np. muzeum)

1. Krzyżanowski, Konrad, *Studium do portretu żony* [olej, 1905], W: Muzeum Narodowe w Szczecinie, numer inwentarzowy 1915- 25-41.

(tu numer inwentarzowy fikcyjny stworzony na potrzeby prezentacji)

Dokument ikonograficzny pobrany online:

1. Krzyżanowski, Konrad, *Studium do portretu żony* [olej, 1905][obraz cyfrowy], Muzeum Narodowe w Szczecinie [dostęp 22 listopada 2013], Dostępny w: <http://artyzm.com/artysta.php?id=546&page=2>.

Bibliografia:

1. Bukowski Kazimierz, Biblia a literatura polska, Warszawa: WSiP, 1984, s. 10-11, ISBN 83-02-02115-6.
2. PN-ISO 690 z października 2012 r. Informacja i dokumentacja. Wytyczne opracowania przypisów bibliograficznych i powołań na zasoby informacji, Warszawa: PKN, 2012.
3. Starnawski Jerzy, Warsztat bibliograficzny historyka literatury polskiej, Warszawa: PWN, 2012, s.28-50, 978830103842X.